

oemd worden.
jke richtingen
rijkt is te re-

1567, dat tot
iteryen, blaas-
uit de Misse
Schoolmeester
e in Duitsch
lates moghen
is van alle
Het latijns
We hebben
tweehonderd
ook begrepen.

niet meer en
st van Moreri

David-Joristen
David Joris);
het leven der
n (een latere
aans, later de
n, of heymen-
len; de Mari-
n-stelden, die
a, die alleen
Batenburgers,
Huttisten, een
kobus Hutten,
anhang wierf;
dat op Gods
roelen, hadden
r een sonder-
edsuigera, een
en de gewoon-
en of duivels-
der duivelen;
georiënteerde
tende; de Sab-
Gemeenschap-
vrouwen voor-
en alleen met
de Ambro-
de Libertijnen
waren, welke
le; de Campa-
in duitsch uit
lutheraan, die
met zijn leer,
der-onderzoek-
en afwijkend

k in ons land
de Vlamingen,
het „Protocol,
ot Embden in
hen Vlamingen
1578, ende den
l hadden later
sterdam woon-
werf aan de
demen de Wa-
zich later met
eurw is uit de
gekomen onder
verenigen kon-
dens (verschil-
dordtse synode
n later in het
swamen uit de
groepen voort,
bouwen te ver-
articuliere wo-
In Amsterdam
kerkje hebben
te later echter

zien, hoe er
er vaderen van
est zijn, buiten
fs, dat bijvoor-
het martelaar-
meerde vaderen
edicaat „Kerk-
en.

DE SCHRIFT

heid. Zo is er
n wat Paulus
wat in Haba-

een woord uit
De profeet in
in het Nieuwe
zaligheid: De
n.

stelling aan.
e onrechtvaar-

lie niet in de
it. Z'n ziel of
et alleen in de
pgeblazen, ver-

ij zet een hoge
Hij steunt niet
t en werk.
goddeloze staat

Hij staat in de rechte verhouding tot de HERE.
Dat wil niet zeggen, dat hij zonder enige zonde is.
In Psalm 143:2 bidt een rechtvaardige: Ga niet
in het gericht met uw knecht, want niemand, die
leeft, zal voor uw aangezicht rechtvaardig zijn.

Geen mens is zonder zonde en niemand kan daarom
wegens eigen verdienste voor Gods gericht bestaan.
Bij de vraag van Psalm 130:3: Zo Gij, HERE, de
ongerechtigheden gadeslaat, HERE, wie zal be-
staan? past het onuitsproken antwoord: Niemand.
Wij verbinden aan het woord rechtvaardig dikwijls
de gedachte: zonder enige zonde. En precies zo doen
we in de regel met het woord heilig.

Ik stelde aan catechisanten nogal eens de vraag:
Zijn er rechtvaardigen? Zijn er heiligen?

Als antwoord volgde gewoonlijk een beslist: Neen.
Dát wist men wel zeker. Rechtvaardigen, heiligen
zijn er niet.

De bedoeling was wel goed: Zonder zonde is nie-
mand.

Maar toch was het antwoord mis. De Schrift spreekt
veel van rechtvaardigen. Hier volgen enkele bewijs-
plaatsen:

„De HERE kent de weg der rechtvaardigen, maar
de weg der goddelozen zal vergaan”. Ps. 1:6.

„De ogen des HEREN zijn op de rechtvaardigen
en zijn oren tot hun geroep”. Ps. 34:16.

„Want Gij, HERE, zult de rechtvaardige zegenen,
Gij zult hem met goedgunstigheid kronen als met
een rondas”. Ps. 5:13.

„Verblijdt u in de HERE en verheugt u gij recht-
vaardigen en zingt vrolijk alle gij oprechten van
hart”. Ps. 32:11.

„De vloek des HEREN is in het huis des godde-
lozen, maar de woning der rechtvaardigen zal Hij
zegenen”. Spr. 3:33.

Die rechtvaardigen zijn geen mensen-zonder-zonde,
maar mensen, die door Gods genade in de rechte
verhouding staan tot de HERE.

Terwijl de goddelozen zich van de HERE afwen-
den, vertrouwen op wageningen en paarden, zich ver-
heffen tegen God en Zijn Gezalfde, nemen de recht-
vaardigen de toevlucht tot Gods genade. Ze vrezen
voor Gods toorn en belijden hun zonden met een ge-
broken hart en verslagen geest. Ze geloven, dat er
bij de HERE vergeving is en pleiten op Gods belof-
ten. Het zijn mensen, die naar de woorden van Psalm
33 de HERE vrezen, op zijn goedertierenheid hopen
(v. 18), de HERE verbeelden, Hem hun schild en hulp
noemen (v. 20). Hun hart verblijdt zich in de HERE
en ze vertrouwen op de naam zijner heiligheid (v. 21).

Ze hebben nog veel gebreken en zwakheden, die
nog — tegen hun wil — in hen overblijven. Ze heb-
ben in niets te roemen dan in Gods genade.

Maar hun hart is in oprechtheid op de HERE ge-
richt.

Ze kennen de HERE in al hun wegen. Ze hebben
lust de HERE te vrezen. Ze struikelen en vallen en
hebben dagelijks tegen de zonde te strijden. Maar
hun levensrichting is anders dan die van de godde-
lozen. Leest maar eens Psalm 1, waar de tegenstel-
ling duidelijk uitkomt.

We kunnen hun levenshouding als volgt samen-
vatten: Ze geloven in de HERE. Daardoor onder-
scheidt ze zich van de ongelovigen of goddelozen.
Daarom schrijft Habakuk: De rechtvaardige zal
door het geloof leven.

Door z'n geloof, dat is door z'n vasthouden aan de
HERE, door z'n vertrouwen op Gods beloften, door
in z'n aanvechtingen zich aan de HERE vast te
klemmen, door alleen maar op Hem te vertrouwen
en van Hem alles te verwachten.

Geloven is: tegen hoop, op hoop, tegen de schijn
der dingen in, tegen alle menselijke verwachting, toch
op de HERE steunen.

Het woord geloof is de vertaling van een He-
breuws woord, waarvan de grondbetekenis is: vast-
heid, zekerheid, onwrikbaarheid, onbeweeglijkheid.
Men noemt het geloof nogal eens een waagstuk.

Maar dat is het niet. Wie wat waagt is onzeker
van de uitkomst. Wie een lot uit de loterij neemt,
weet niet, of hij een prijs zal krijgen. Maar wie ge-
looft in de genade Gods, in Jezus Christus geopen-
baard, begint geen waagstuk, maar mag zeker we-
ten, dat hij niet beschaamd uitkomt.

Het zou vreselijk zijn, als het anders was. Want
er hangt van het geloof ontzettelijk veel af. Door
het geloof zal de rechtvaardige immers leven.

„Dat aan dat geloof alles hangt, zegt onze tekst
met bijzondere klaarheid. Door zijn geloof toch zal
de rechtvaardige „leven”: in dat woord wordt hier
gelijk elders (Amos 5:4, 14) het heil, dat aan de
dienst des HEREN verbonden is, samengevat”. (Prof.
J. Ridderbos in de K.V.).

Leven is in deze en dergelijke teksten niet slechts:
bestaan. Ook de onrechtvaardigen of goddelozen be-
staan immers. Ze zijn springlevend. Maar toch missen
ze het leven in de echte, volle zin van het woord.

De rechtvaardigen zullen leven: het goed hebben,
gered zijn van de zondemacht, het heil bezitten, de
HERE mee hebben, God vóór zich hebben.

Wij zeggen van mensen, die een naar bestaan heb-
ben: Ze hebben geen leven.

Welnu, de goddelozen hebben geen leven. Zij kennen

de HERE niet en de HERE kent hen niet.

Maar de rechtvaardigen leven. De zegen des HE-
REN is over hun bestaan. Ze hebben het leven buiten
zich zelf in Jezus Christus. Hij is het leven. Joh. 14.
En wie in Hem gelooft zal leven, al ware hij ook ge-
storven. Joh. 11:25.

De rechtvaardige zal door het geloof leven. Die
volgorde moeten we niet omkeren. Er zijn mensen,
die willen eerst het leven in zichzelf constateren en
dan geloven. Alsof de Schrift zeide: Leef en gij zult
geloven.

Er staat: Geloof en gij zult leven. Door het geloof
zal de rechtvaardige leven. Door het geloof heeft hij
vergeving der zonden, vrede met God, alle schatten
van het Koninkrijk der hemelen. Maar daarbij ont-
vangt hij ook alles wat voor het leven op aarde nodig
is.

„Verblijdt u in de HERE en verheugt u gij recht-
vaardigen, en zingt vrolijk, alle gij oprechten van
hart”. Ps. 32:11.

H. J. J.

KERKELIJK LEVEN

Noord-Oost Polder (slot)

Nog een paar opmerkingen over het mooie werk daar
resten nog. Als er gecollecteerd wordt, vraagt men zich
wel eens af: waar is toch al dat geld voor nodig en hoe
meer mensen er in een kerk gaan wonen, hoe meer ze
toch zelf zullen kunnen doen. Natuurlijk en we hebben
de indruk gekregen, dat er in de Polder veel door de
gezinnen wordt gedaan, maar ze zullen zeker voorlopig
niet de hoge kosten aan het kerkelijk leven verbonden,
kunnen dragen. Ik noem maar weer iets. De Bos moet
natuurlijk over een auto beschikken en elke week moeten
enkele honderden kilometers worden afgelegd. De men-
sen wonen verspreid door heel de polder en we zagen
een kaart waarop al de adressen stonden aangegeven.
Welnu: wat kan het brengen van één ziekenbezoek of
één kraamvisite niet een tocht met zich meebrengen.
Natuurlijk leert men zo economisch mogelijk te werk
gaan. Men vraagt zich in bepaalde gevallen af: wat is
goedkoper, dat ik met de bus ga of met de auto? Men
combineert bezoeken en men brengt nog eens bij een
verafwonende een bezoek, waar men anders niet zo spoed-
ig zou komen, omdat men toch in de buurt moet wezen.
Ik was er verbaasd over, dat de Bos zo op al die „klei-
nigheden” bedacht was. Ik schreef een vorig maal al:
niet alleen moet op verschillende plaatsen gecatechiseerd
worden, maar soms is het ook nodig, dat de catechisan-
ten worden opgehaald. Zo is dat met de kerkdiensten.
Er zijn meer gemeentelieden, die over autovervoer be-
schikken en die stellen hun auto zover mogelijk graag
ter beschikking van kerk en koninkrijk Gods. Immers al
deze dingen klemmen niet alleen, als het over de kerk
gaat, maar zo staat het ook met heel de arbeid in het
koninkrijk Gods. De afstanden scheppen altijd moeilijk-
heden. We vergeten soms maar al te gemakkelijk, welke
stoffelijke offers dat ook menigmaal vraagt van hen,
die in het bezit van een auto zijn. Ieder weet het wel,
dat autorijden een dure bezigheid is en velen, die bezig
zijn met de opbouw van een bedrijf, moeten wel grote
zuinigheid betrachten. We mogen ook niet vergeten, dat
het onderwijzen van de kinderen ook altijd extra kosten
met zich brengt om de afstand, die maar steeds moet
worden afgelegd. Het is wel noodzakelijk, dat we ons
van al deze dingen rekenschap geven, want naar mijn
oordeel moeten we de collecte voor deze kerk ruim en
mild bedenken. Ik ben blij, dat het nu niet meer van
bovenaf geregeld wordt door Deputaten, maar dat het
nu om steun gaat aan de kerk van de Noord-Oostpolder.
Als je daar zo'n middag rondreist, dan kom je wel tot
de ontdekking: wat hebben velen het dan met het ker-
kelijk leven in eigen omgeving gemakkelijk. We dreigen
verwend te raken. We vinden alles gauw te ver. Te
moeilijk. We lezen van verhalen uit de dagen van af-
scheiding, dat men uren ging lopen voor een kerkdienst
en we vinden dat prachtig: alleen we denken er niet
over, om ook maar in enig opzicht navolgers van die
oude mensen van de Scheiding te zijn. Het is prachtig,
dat de dominees zo veel en zo graag in de Polder gaan
preken; het is voor hen zelf ook mooi en rijk; preken
is prachtig en geeft veel vreugde, maar het is toch zeker
niet erg, als er eens een keer gelezen moet worden en
als je zo eenzaam zit, dan waardeer je een kerkdienst
meer, dan wanneer alles zo vlakbij is. Dan beleef je veel
meer en echt de betekenis van het genieten van de ge-
meenschap der heiligen, ook in een kerkdienst. Dat je
elkander weer eens ziet. Dat je met elkander zingt. Dat
je met elkander bidt. Een tocht door de Noord-Oostpolder
is wel leerzaam. We leren weer eigen rijkdom iets meer
kennen en we gaan verstaan, dat het bezitten van die
rijkdom ons wel eens tot een struikelblok wordt en dat we
soms over het brengen van offers praten, als we nog
niet aan het brengen van een offer toe zijn. Ik heb be-
wondering voor de Bos, die met zo grote vreugde al dat
mooie werk doet. Hij kon het bij de predikantennoed,
die er vandaag in de kerken is, ook veel gemakkelijker
hebben. Het is voor het vlees veel gemakkelijker en een-
voudiger, als je alles vlakbij elkaar hebt. En wij hebben
de Polder gezien op een prachtige middag. Ja, dan is
alles mooi. Dan is het een lust om met de auto er door-
heen te rijden. Maar al dit werk moet gebeuren, als het
stormt en guur is. Als de mist het rijden bijna onmog-
lijk maakt. Als sneeuwbuien over de Polder jagen.

Ik werd op deze tocht een beetje herinnerd, aan wat
ik zag bij de „verstrooiden” in het buitenland. Dit werk
vraagt ook veel en het kost ook veel inspanning. Maar
het gaat dan ook om mensen in de eenzaamheid. Al deze
dingen worden in de Polder op de duur beter. Straks is
het een normale provincie. Ik zie daar een eigen classi-
caal verband groeien, misschien in de toekomst wel een
eigen Particuliere Synode met verschillende klassicale
vergaderingen, maar zover is men nog niet en wij mogen
bijstaan, om hen heen te helpen door de eerste tijd. Het
kerkelijk leven kost veel. Van alle kanten komen de aan-

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Reformatie van ons Psalmgezing

We geloven, dat de doorgaande reformatie door-
gaans te weinig denkt aan de reformatie van ons
psalmgezing. Eigenlijk zeggen we met het woord
psalmgezing al teveel. Want psalmen, die zingt óók
ons Gereformeerde volk niet. Psalmen kent het niet.
En psalmen, die leren onze kinderen niet.

Versjes, psalmversjes leren onze kinderen, psalm-
versjes kennen onze mensen en psalmversjes, die
zingen we 's Zondags in de kerk. Als kind heb ik
éénmaal de oude dr. Gunning, die van „Pniel”, gehoord.
Die zei het bij zijn winterlezing éénlijk: „Laten we nog
eens een vaersje zingen”. Maar wat hij zei, dat
doen bijna alle dominees. Versjes opgeven. Maar
bijna niemand laat psalmen zingen.

De toestand is bij ons weinig beter dan in de krin-
gen van Johannes de Heer en in de Broederschap der
Remonstranten. Sla er De Heers zangbundel en de
liederbundel van de Broederschap maar eens op na.
Daarin vindt ge ook wel psalmen. Pardon — psalm-
versjes. Lieve versjes. Er uit geknipt. En uit het ver-
band gerukt. Merkwaardigerwijze precies die „vers-
jes”, die ook bij de Gereformeerden vaste nummers op
het Zondagse repertoire zijn. Als ik het zo mag zeg-
gen: de „schlagers”.

Gereformeerde mensen hebben een hekel — terecht
— aan een uiteengerukte Bijbel. Ze moeten niets heb-
ben van zo'n pover kerkboekje met alleen maar het
Nieuwe Testament. En ze hebben — alweer terecht —
een afkeer van uit het verband gerukte bijbelteksten.
Zo'n uiteengerukte Bijbel en zulke uit het verband
gerukte bijbelteksten herkennen zij — terecht, alweer!
— óók als een symptoom van Sectarisme. Dat Sec-
tarisme begint altoos met het uiteenrukken van de
Bijbel. En het eindigt altoos met het uiteenrukken van
de kerk. Dat hebben Gereformeerde mensen wel dóór.
Dat de eenheid van de kerk met de eenheid van de
Bijbel staat of valt. Maar het ware te wensen, dat zij
even grote afkeer hadden van uit het verband gezon-
gen psalmversjes als van uit het verband gerukte
Schriftplaatsen. Trouwens: psalmversen zijn óók
Schriftteksten. Die dus in hun verband moeten ge-
zongen worden. En de dominees moeten eens ophou-
den mooie versjes te zoeken.

„Geen motto'spreken!”

Accoord.

Oók geen motto'spreken.

We moeten weer psalmen zingen.

Hele psalmen.

Of, als dat niet kan, aaneensluitende psalmge-
deelten.

Dan verdwijnen heel wat lieve versjes.

Dan zal men bij Psalm 17 bijvoorbeeld ontdekken,
dat men daar te doen heeft met het gebed van een
vervolgd gelovige in nood, die roept tot de HERE
en belooft — dat is het bij vooruitzicht, dat hem
streelt — na zijn verlossing reeds in dit leven, en
dus niet pas na een „nacht en kalm” sterfbed, Gods
lof t' ontvouwen. Dan zal hij Gods aangezicht aan-
schouwen in gerechtigheid, het aangezicht van die
God, op wie je aan kunt. Die hoort als ik roep!

Weg met de „versjes”.

Terug naar de Psalmen.

Daar moesten we maar eens mee beginnen.

Dan zijn we ook beter instaat een eventuele nieuwe
berijming te toetsen. D. E. C.

vragen. De collectelijst is een probleem. Het is soms
moeilijk genoeg. Eigen kerkelijk leven kan zoveel kos-
ten. Gelukkig, wie veel in waarachtige liefde doet, kan
steeds meer. En in het niet een wonder van Gods ont-
ferming, dat overal dat „vrijgemaakte leven” zich open-
baart en krachten ontplooft? Dat ontplooi van krachten
kost ook financieel heel wat. Het komt overal. Curacao,
Canada, Australië, Brazilië, naar ik hoop, ook Nieuw-
Zeeland. In eigen land: politiek, school: er wordt maar
gevraagd. We zien in dat alles de vrucht van de van de
Here gegeven Reformatie. Laat ons in deze niet zuch-
tende onze weg gaan, maar met vreugde. Laat ons ook
in ons offer voor kerk en koninkrijk Gods denken aan
het Woord van onze Heiland: Want een iegelijk, die heeft,
die zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben,
maar van degene, die niet heeft, van die zal genomen
worden, ook dat hij heeft. Dan stellen we onze collecte-
lijsten niet al mopperend en klagend, maar met vreugde,
vast, verblijd, dat we iets mogen doen voor hen, die en
hier en overal in de „verstrooing” zijn. DEN BOEFT.

Bibliotheekfonds Theologische Hogeschool

Hieronder volgen de bedragen, welke uit de verschil-
lende provincies bij mij zijn binnengekomen.

Groningen		f	2184.14
Friesland		„	1970.08
Drente		„	1250.—
Overijssel		„	3723.09
Gelderland		„	593.65
Utrecht		„	1296.91
Noord-Holland		„	1016.36
Zuid-Holland (Mevr. v. Otterlo)		„	3030.07
Zuid-Holland (Mevr. Koenekoop)		„	1495.—
Zeeland		„	1154.18
Noord-Brabant		„	344.35

Totaal f 18758.43

J. VELTMAN—OOSTENBRINK,
Frederik Hendriklaan 55, Zeist.